

1 תשובת הרא"ש כלל ה. ח. רשביא והר"ן ותשובת הרא"ש כלל ה. ט. בית יוסף מדבר הרמב"ם פקק ט"ו מהלכות תפלה ובמסכת סוטה פ"ד, י. שם במסכת סוטה פ"ד, כ. בית יוסף ע"פ שם תשובת הרא"ש בשם הראב"ה. 2 תשובת הראב"ה.

(ע) (כז) העבור, * יאכל (כד) באקראי (כה) משנהביא (כו) שתי שערות * יוכל לירד לפני התבה, וכלבד שלא יתמנה מפי העבור או מפי שלית צבור הממנה אותו להקל מעליו להתפלל בערו לעתים (כז) (כח) ידועים: ז. "אם אין שם מי שילדע להיות שלית צבור כי אם בן שלש עשרה ויום אחד, מוטב שיהא הוא שלית צבור משביטלו מלשמע קרשה וקדוש: ח. "מי שאינו בעל זקן, כל שנפר בו שהגיע לכלל שנים שראוי להתמלאת זקנו נתמלא זקנו קרינן בה. הלכך בן עשרים שנה אף על פי (כח) שאין לו זקן ממנין אותו. הגה וכן אם היה לו זקן אפלו מצט, קרינן בה נתמלא זקנו אם הוא מבן שמונה עשרה ולמעלה (בית יוסף בשם מסכת סוטה פ"ד, י. ותימקי יוסף פרק הקורא עמוד): ט. (כז) (כח) סריס יש אומרים שמתר למנותו אם הוא (כט) בן עשרים: י. יש ללמד זכות על מקומות שנהגים שהקטנים יורדין לפני התבה להתפלל (כ) תפלת ערבית (כא) במוצאי שבתות. הגה ובמקומות שלא נהגו בן אין לקטן לעבר לפני התבה אפלו (כב) בתפלת ערבית, אפלו הגיע לכלל שלש עשרה שנים ביום השבת אין להתפלל ערבית של שבת, (כג) דהרי עדין אין לו שלש עשרה (כד) שנה (מהר"ם): יא. (כה) לשלית צבור שמאריך בתפלתו כדי שישמעו קולו ערב, אם הוא מחמת ששמת בלבו על שנותן הודאה להשם יתברך

באר היטב

(ע) העבור, ואין העבור יכולים למחל על כבודם, ט"ו שניר נקסט הגדולה ועין קצו אברהם: (ז) שתי שערות, וכל שפא לכלל שלש עשרה אין מוקדקין בשערות כמו שכתב סימן נה: (ח) ידועים, דהו הוי קביעות לאותם העמים, וקשטו שאין בכלל זה אם מנהו הקהל שיהיה הוא מוכן להתפלל באם לפעמים לא יהיה החזן בבית הכנסת שיעמוד זה להתפלל, אין בזה אסור כלל דאין זה מקרי קבוע כלל ביון שאפשר שלא יבא לירד בו, ולא אסור בקבוע אלא לעתים ידועים שראונו עת הוא קבוע בודאי, ט"ו. וכתב עלת תמיד, ונהנו דוקא מי שלא נמלא זקנו אכל מי שהוא פסול לשלית צבור מחמת עברה אפלו באקראי אינו יכול להיות שלית צבור, וכן כתב בתשובת מושק שצ"ק חלק ב סימן עה. והוא הדין בתענית ובראש השנה גמי אין מורידין למי שלא נמלא זקנו אפלו באקראי שניר נקסט הגדולה ועלת תמיד: (י) סריס, דהינו שנראה בו סימני סריס כמו שכתב סימן נה ע"פ ה. ומהרש"ל בחזין סימן מה כתב שאין למנות סריס: (יג) שנה, פורש, דבמדינתו מתפללין ערבית מבעוד יום והוא לא נכנס בשנת ארבעה עשר עד תחלת ליל שבת שהוא יום שגדול בו, אכל אם מתפללים ערבית בלילה מקרי

משנה ברורה

אותו משלית צבור דנתינן לה כמזיד, ועין בפרי מגדים דמסתפק דאפלו בפעם אחת ידונוהו כמזיד, ומכל מקום אם שכ בתשובה יא אין מסלקין אותו משלית צבור אפלו אם הוציא פעמים רבות: ו (כג) העבור, ואין (ח) העבור יכולים למחל על כבודם בזה: (כד) באקראי, כל זה בשאר ימות השנה, אכל בתעניות ובראש השנה ויום הכפורים אפלו באקראי יא אין מורידין למי שלא נמלא זקנו, וגם בזה (ח) אין להקל אפלו על דיי מתילת העבור: (כה) משנהביא שתי שערות, ורצה לומר, אחר שהגיע לשלש עשרה שנה, דקדק לא מנהי השערות, ועין במגן אברהם שכתב, דמסתמא אין צריך לבדק אחר השערות בזה, דבדבר דרפנן אזלינן בזה רבא שמביאין שתי שערות באותו הזמן, ועין בפרי מגדים שכתב דלהרמב"ם דטובך תפלה דאורייתא יהיה אסור להשלית צבור הזה להוציא דיי אחרים בתפלה, עד שגדע בודאי שהביא שתי שערות, עין שם: (כו) ידועים, דזה הוי קביעות לאותם העמים, ואין בכלל זה אם מנהו הקהל שיהיה הוא מוכן להתפלל באם לפעמים לא יהיה התנן בבית הכנסת שיעמוד זה להתפלל, אין בזה אסור כלל, דאין זה מקרי קבוע ביון שאפשר שלא יבא לירד בו, ולא אסור בקבוע אלא לעתים ידועים שראונו עת הוא קבוע בודאי וט"ו.

וב"ח ואלה רבה חולקין, דגם זה מקרי קבוע, ולא מקרי אקראי אלא בשלא נתמנה כל עקר: ח (כו) שאין לו זקן, ולפי גרסת הגר"א במסכת סוטה פ"ד, י. עין שם, יהיה תלוי דין זה בדין מניי הסריס המבאר בסעיף ט: ט (כח) סריס, דהינו שנראה בו סימני סריס, דאי לאו הכי ביון שלא הביא שתי שערות אמרינן עדין הוא קטן, כמו שכתב סימן נה ע"פ ה, עין שם במשנה ברורה, ומהרש"ל בחזין סימן (מה) [מת] כתב שאין למנות סריס, דגנאי הוא לצבור: (כט) בן עשרים, דקדק אפלו נראה בו סימני סריס, בלאו הכי לא יוכל להיות שלית צבור אפלו באקראי, דעדין הוא קטן: י (כ) תפלת ערבית, לפי שאין מוציאין את הנריס דיי תובתו, שגרי אינן מתזירין את התפלה, רק שאומרים ברכו וקדוש, ועוד טעמים אחרים, וכל זה נדחק יא רק לקיים המנהג, אכל הוא בעצמו טובך דאין נכון להתמלה לעשות בן: (לא) במוצאי שבתות, יא הוא הדין ערבית דחל, אלא שהמנהג שנהגו באותן המקומות היה במוצאי שבתות: (לב) בתפלת ערבית, משום ברכו שכתב, והוא הדין יא שלא יפרט על שמע למי שלא שמע ברכו בשחרית, דבאמת ברכו גמי מצוה על כל העבור לשמען שחרית וערבית, וקטן שאין חייב אינו מוציאם בזה: (לג) דהרי עדין, ורצה לומר, במקומות שנהגין להתפלל של שבת בשרב שבת מבעוד יום משום תוספת שבת, מכל מקום הרי עדין לא נשלמו לו שלש עשרה שנה עד ליל שבת, שתוספת שבת אינו מועיל לענין שנות ימי הנער, אכל יא אם מתפלל בלילה ערבית אחר צאת הכוכבים, מתר לירד לפני התבה, ומה שאמר בכל מקום שלש עשרה שנה ויום אחד, לא שצריך יום אחד יותר, אלא רוצה לומר שצריך שלש עשרה שנים שלמות מיום אל יום, לאפוקי חסרון מקצת שעות, הלכך מיד בתחלת לילה נתמלאו שנותיו והוי גדול, ואפלו נולד ביום ראש השנה קדם בין השמשות, יא נעשה פר מצוה בתחלת ליל ראש השנה של שנת ארבע עשרה: יא (מד) שלית צבור, מי שיש לו קול נעים יתן להקדוש ברוך הוא ולא שאר רבנות, ואם רקק, יקבט פיו ואמר בך תתפלל וספר חסידים סימן רנא:

שער הציון

(כז) עלת תמיד: 1 (כז) אליה רבה בשם הרבה אחרונים: (כח) ט"ו ושאר אחרונים: (כט) פרי מגדים: י (כ) תג"א: (כא) לרש"י שרד: (כב) פרי תשוב ופרי מגדים בסימן ט: (ל) אחרונים: (לא) אחרונים: